

TFK ainekava põhikoolile	Ainevaldkond: eesti keel ja kirjandus	Õppeaine: eesti keel
III kooliaste	9. klass	Tundide arv: 3
SUULINE JA KIRJALIK SUHTLUS		
Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud		
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) nimetab suulise ja kirjaliku kõne erijooni ning eristab kirjakeelt argikeelest; 2) esitab kuuldu ja loetu põhjal küsimusi, teeb järeldusi ning annab hinnanguid; 3) teeb kuuldu ja loetu kohta nii suulise kui ka kirjaliku kokkuvõtte; 4) arutleb eakohastel teemadel, lahendab keelealaseid probleemülesandeid ja osaleb diskussioonides; 5) põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult; 6) märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevalikuid; 7) kasutab asjakohaseid suulise ja kirjaliku suhtlemise tavasid ja võimalusi. 		
Õpitulemused	Õppesisu ja õpitegevused õpitulemuse saavutamiseks	
<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevalikuid; ● oskab oma seisukohti väljendada ning sõnastab vajaduse korral eriarvamuse; ● esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid; ● oskab kuuldu ja loetu nii suulises kui ka kirjalikus vormis kokku võtta; ● oskab nii suhtlust kui ka teemasid algatada, arendada, tõrjuda ja katkestada; ● oskab eakohastel teemadel arutleda ja probleemülesandeid lahendada ning osaleb diskussioonides; ● kasutab asjakohaseid suulise ja kirjaliku suhtlemise tavasid ja võimalusi. 	<p>Suhtlemine</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Veebisuhtluse eesmärgid, võimalused ja ohud. ● Kirjaliku ja suulise keelekasutuse eripära. ● Veebipõhised suhtluskanalid: jututoad, blogid, kommentaarid. <ul style="list-style-type: none"> ○ Veebis kommenteerimine. ○ Keeleviisakus ja -väärikus. ○ Anonüümsuse mõju keelekasutusele. <p>Meedia</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Aktuaalse meediateksti kommenteerimine vestlusringis. ● Loetu kirjalik ja suuline vahendamine. <p>Väitlus</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Väitluse ülesehitus. ● Kaasuse koostamine. ● Väitluse reeglid. <p>Kõne</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Kõne ülesehitus. ● Kõne koostamine. ● Kõne esitamine. 	

Õpistrateegiate toetamine	
Õpistrateegiaid õpetatakse järjepidevalt terve õppeaasta. Õpetaja tutvustab erinevaid õpistrateegiaid, harjutab õpilastega nende kasutamist ja arutleb nende kasulikkuse üle. Õpetaja suunamisel valib õpilane sooritatava ülesande jaoks sobivaima õpistrateegia.	
Digipädevused	
Andmete, info ja digisisu hindamine: teeb vahet tõesel ja vaeuudisel; usaldusväärsel ja ebausaldusväärsel allikal.	
Viisakas käitumine digikeskkonnas: järgib suhtlus- ja käitumisnorme blogipostitustes, sotsiaalmeedia postitustes (sh täägimisel), uudiste portaalides ja videote all kommenteerides.	
Praktilised tööd	
Lõiming füüsikaga: väitlus.	
TEKSTI VASTUVÕTT	
Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud	
Õpilane: 1) iseloomustab peamisi tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi; 2) loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste; 3) teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, liigist, eesmärgist, autorist ja suhtlusolukorrast; 4) teeb järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina; 5) hindab kriitiliselt sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa; 6) võtab kokku ja konspekteerib tekste, teeb teksti põhjal märkmeid, võrdleb tekste omavahel, osutab arusaamatule; 7) sõnastab teksti kohta küsimusi ja esitab vastuväiteid, avaldab arvamust, kommenteerib, tõlgendab ning seostab oma kogemuste ja mõtetega; 8) kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti vastuvõtmisel, analüüsimisel ja tõlgendamisel ning seoste loomisel.	
Õpitulemused	Õppesisu ja õpitegevused õpitulemuse saavutamiseks
Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> tunneb peamisi tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi; hindab kriitiliselt sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa; loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste; 	Infoallikad <ul style="list-style-type: none"> Veebist teabe otsimine ning teabeallikate ja info kriitiline hindamine. Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ning tõlgendamine. Tarbetekstid <ul style="list-style-type: none"> Juhendi, elulookirjelduse, avalduse, seletuskirja eesmärk, tunnused ja ülesehitus.

<ul style="list-style-type: none"> • teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, liigist ja autorist; • suudab kasutatud keelevahendite kohta järeldusi teha ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina; • seostab omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli; • oskab tekste võrrelda; osutab, mis tekstis on arusaamatuks jäänud; suudab teksti kohta küsimusi ja vastuväiteid esitada, arvamust avaldada, teksti vahendada ja kokku võtta, kommenteerida, tõlgendada ning oma kogemuse ja mõtetega seostada; • kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendamisel, seoste loomisel ning tekstile reageerides. 	<ul style="list-style-type: none"> • Taretekstidest olulise info leidmine ning selle põhjal järelduste tegemine. • Kriitiline lugemine. <p>Peamised keelelised mõjutamisvõtted.</p>
---	---

Õpistrateegiate toetamine

Õpistrateegiaid õpetatakse järjepidevalt terve õppeaasta. Õpetaja tutvustab erinevaid õpistrateegiaid, harjutab õpilastega nende kasutamist ja arutleb nende kasulikkuse üle. Õpetaja suunamisel valib õpilane sooritatava ülesande jaoks sobivaima õpistrateegia.

TEKSTILOOME

Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud

Õpilane:

- 1) leiab tekstiloomeks vajalikku teavet eri allikatest ja keskkondadest, valib kriitiliselt teabeallikaid ning osundab neid sobivas vormis;
- 2) kirjutab ja valmistub esinemiseks etappide kaupa;
- 3) ehitab teksti üles vastuvõtjat arvestades, järjestab ja seostab info loogiliselt ning valdab peamisi tekstisidususvõtteid;
- 4) esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne);
- 5) kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt, vormistab korrektselt eri liike tekste (teabetekstid, sh kindla eesmärgiga ülevaated, kokkuvõtted ja lühiuurimused; meediatekstid, sh uudis, intervjuu; arvamustekstid, sh kirjand, kommentaar, arvamusalugu; avaliku suhtluse tekstid, sh avaldus, seletuskiri);
- 6) seostab oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toiminguga eesmärgiga, vahendab kuulnud ja loetud tekste sobiva pikkuse ja täpsusega, viidates allikale;
- 7) kirjutab suhtlussituatsiooni sobivaid tekste, arvestab teksti vastuvõtjat, järgib õigekirjanorme, kasutab mitmekesiseid grammatilisi tarindeid ja sõnavara;
- 8) kasutab kirjutamisel mitmeid keeleallikaid ja teeb saadud teabe põhjal teadlikke keelevalikuid.

Õpitulemused

Õpilane:

- oskab eesmärgipäraselt kirjutada, eri liiki tekste (referaat, kirjand, kommentaar, arvamusalvudus, elulugu, avaldus,

Õppesisu ja õpitegevused õpitlemuse saavutamiseks

Kirjutamine

- Arutlusteema leidmine ja sõnastamine isikliku kogemuse või alustekstide põhjal.
- Teksti pealkirjastamine.

<p>seletuskiri) korrektselt vormistada ning suuliselt esitada;</p> <ul style="list-style-type: none"> • ehitab teksti üles vastuvõtjat arvestades, järjestab ja seostab info loogiliselt ning valdab peamisi tekstisidususvõtteid; • seostab oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toimingu eesmärgiga, vahendab kuulud ja loetud tekste sobiva pikkuse ja täpsusega, viidates allikale. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tekstilõik ja selle ülesehitus: väide, põhjendus, järeldus. • Lõikude järjestamise põhimõtted ja võimalused. • Teksti sidusus. • Jutustava, kirjeldava ja arutleva tekstiosa tervikuks sidumine. • Suhtluseesmärkide kaudu sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel. • Tarbetekstide koostamine ja vormistamine: <ul style="list-style-type: none"> ○ elulookirjeldus; ○ seletuskiri; ○ avaldus; ○ taotlus. • Teksti keeleline toimetamine: sõnastus- ja lausestusvigade parandamine. • Keeleteadmiste rakendamine töös tekstidega. • Keelekujundite kasutamine tekstiloomes: konteksti sobivad ja sobimatud kujundid.
--	---

Õpistrateegiate toetamine

Õpistrateegiaid õpetatakse järjepidevalt terve õppeaasta. Õpetaja tutvustab erinevaid õpistrateegiaid, harjutab õpilastega nende kasutamist ja arutleb nende kasulikkuse üle. Õpetaja suunamisel valib õpilane sooritatava ülesande jaoks sobivaima õpistrateegia.

Digipädevused

Digisisu arendus: vormindab arvutiga tekste (nt avaldus, CV, loov- ja uurimistöö) kooli vormistusjuhendi põhjal. Loob andmete kogumiseks veebipõhise küsimustiku, teeb küsitluse ning analüüsib kogutud andmeid.

Praktilised tööd

Kõne koostamine ja esitamine klassi ees.

KEELETEADLIKKUS

Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud

Õpilane:

- 1) väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest, kirjeldab ja mõistab eesti keele eripära, kujunemist ja rolli teiste keelte taustal, suhestab keeli teadlikult;
- 2) suhtub mõistvalt eesti keelt teise keelena kõnelejatesse, on toetav vestluspartner;
- 3) järgib eesti õigekirja aluseid ja põhimõtteid, kasutab õigekirjakorrektorit;
- 4) kasutab eesti kirjakeelt avalikult esinedes ning õppides;
- 5) kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi, eristab sõnaliike ja -vorme, lauseehituse peajooni;
- 6) tunneb peamisi lausetarindeid ja varieerib neid kirjutades korrektsel ja sobival viisil, sh kasutab liit- ja lihtlauseid, lauselühendiga lauseid, otsekõnet;
- 7) kasutab ja mõistab tekstis erineva stiiliväärtusega sõnu ja väljendeid, tunneb eesti keele sõnamoodustuse põhimõtteid;

<p>8) kirjeldab õpitud metakeele piires tekstide ülesehituslikku ja grammatilist ning sõnavaralist eripära; 9) kasutab teadlikult mitmesuguseid keeleallikaid, tunneb sõnaartikli ülesehitust, märke ja märgendeid, leiab teavet õigekirja, vormimoodustuse ja tähenduse kohta.</p>	
Õpitulemused	Õppesisu ja õpitegevused õpitulemuse saavutamiseks
<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest ning tajub eesti keele eripära, suhestab keeli teadlikult, tajub nende erinevusi; suhtub mõistvalt eesti keelt teise keelena kõnelejatesse, on toetav vestluspartner; järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõnaja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit; tuleb eesti kirjakeelega toime tavasuhtluses ja avalikult esinedes ning edasi õppides; teab eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike ja -vorme ning lauseehituse peajooni, tunneb keelendite stiiliväärtust, kasutab ja mõistab tekstis keelendeid; kirjeldab õpitud metakeele piires tekstide ülesehituslikku ja grammatilist ning sõnavaralist eripära; teab suulise ja kirjaliku kõne erijooni ning eristab kirjakeelt kõnekeelest; teab eesti kirjakeele arengu etappe ja eesti keele murdeid. 	<p>Keeleuuendus</p> <ul style="list-style-type: none"> Keeleuuendus ja keele areng: võimalused ja ohud. Keelesugulus, soome-ugri ja indoeuroopa keeled. Eesti keele eripära ning võrdlus teiste keeltega. Eesti keele olulisemad sõna- ja käsiraamatud, keelealased internetiallikad. Sõnaraamatute kasutamine sõnade õigekirja, õigehäälduse, õige muutmisviisi, tähenduse ning stiilivärvingu leidmiseks. <p>Häälikuõpetus ja õigekiri</p> <ul style="list-style-type: none"> Poolitamine, sealhulgas võõrsõnade ja nimede poolitamine. <p>Sõnavaraõpetus</p> <ul style="list-style-type: none"> Keelendite stiilivärving, seda mõjutavad tegurid. Fraseologismid, nende stiilivärving. Sõnavara täiendamise võimalused: sõnade tuletamine, liitmine ja tehissõnad. Sagedamini esinevad tuletusliited. <p>Õigekiri</p> <ul style="list-style-type: none"> Sõnade kokku- ja lahkukirjutamise põhireeglid. Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Tsitaatsõnade märkimine kirjas. Võõrnimede õigekiri ja vormimoodustus. Lühendamise põhimõtted ja õigekiri, lühendite käänamine.
Õpistrateegiate toetamine	
<p>Õpistrateegiaid õpetatakse järjepidevalt terve õppeaasta. Õpetaja tutvustab erinevaid õpistrateegiaid, harjutab õpilastega nende kasutamist ja arutleb nende kasulikkuse üle. Õpetaja suunamisel valib õpilane sooritatava ülesande jaoks sobivaima õpistrateegia.</p>	
Digipädevused	
<p>Andmete, info ja digisisu otsing, sirvimine ja filtreerimine: tunneb erinevaid veebipõhiseid andmebaase ja keskkondi, kust infot leida.</p>	

Praktilised tööd

- ERMi muuseumitund